

Datum raadsvergadering	18 juli 2012
Raadscommissie	Ruimte & Wonen
Datum raadscommissie	3 juli 2012
Publiciteit	Persbericht PB
Bijlagen	Bidbook Floriade

Registratienr.	RO 12.3154579
Datum B&W besluit	26 juni 2012
Portefeuillehouder	De Vries
Steller	Alfred Kazemier
Telefoon	367 83 01
E-mail	a.kazemier@groningen.nl

Onderwerp

Bidbook en businesscase Floriade 2012

Concept raadsbesluit

De raad besluit:

- I. de kandidatuur voor de Floriade 2022 te bevestigen;
- II. het bidbook en de businesscase voor de Floriade 2022 vast te stellen;
- III. hierbij uit te gaan van een gemeentelijke bijdrage van maximaal € 10.000.000,-- ten behoeve van de Floriade 2022;
- IV. definitief dekkingsvoorstel, inclusief eventueel benodigde bijdrage voor weerstandsvermogen, aan de raad voor te leggen na definitieve gunning door de Nationale Tuinbouwraad en dit dekkingsvoorstel alsdan te verwerken in de begroting 2013.

NB. Dit raadsvoorstel is vertrouwelijk. Er rust een embargo op tot 3 juli 2012, de dag waarop het bidbook aan de NTR wordt aangeboden en behandeld in de raadscommissie Ruimte & Wonen.

Publiekssamenvatting

Groningen is een van de vier kandidaten voor de organisatie van de Floriade in 2022. Het bidbook voor deze wereldtuinbouwtentoonstelling is op 3 juli ingeleverd bij de Nationale Tuinbouwraad. De afgelopen maanden is met een groot aantal maatschappelijke en commerciële partners uit Noord Nederland gewerkt aan de uitwerking van een inhoudelijk concept en een bijzonder ontwerp voor deze Floriade. Dat heeft een compleet vernieuwde Floriade opgeleverd waarin de vijf noordelijke topsectoren laten zien welke bijdrage zij op wereldschaal kunnen leveren aan de vernieuwingsagenda van de tuin- en landbouw. Maar bovenal een betaalbare, sfeervolle Floriade van de menselijke maat, die zich afspeelt op drie locaties: een compact hoofdpodium op het SuikerUnierrein, op bestaande plekken in de binnenstad van Groningen en in de proeftuinen in de drie Noordelijke provincies. In dit raadsvoorstel en in het bidbook neemt u kennis van de inhoud, het ontwerp en de businesscase van deze Groningse Floriade. De businesscase is een begroting op hoofdlijnen waarin wordt geschetst hoe we tegen lager maatschappelijke kosten en op basis van voorzichtige ramingen toch een groot, zes maanden durend evenement kunnen organiseren. Mocht de Floriade 2022 eind september aan Groningen worden toegewezen, dan kan de stad de komende jaren jaarlijks een relatief gering bedrag opzij leggen voor de benodigde investeringen tussen oktober 2012 en de opening in april 2022.

Voorgesteld besluit

De raad besluit:

- I. de kandidatuur voor de Floriade 2022 te bevestigen;
- II. het bidbook en de businesscase voor de Floriade 2022 vast te stellen;
- V. hierbij uit te gaan van een gemeentelijke bijdrage van maximaal € 10.000.000,-- ten behoeve van de Floriade 2022;
- VI. definitief dekkingsvoorstel, inclusief eventueel benodigde bijdrage voor weerstandsvermogen, aan de raad voor te leggen na definitieve gunning door de Nationale Tuinbouwraad en dit dekkingsvoorstel alsdan te verwerken in de begroting 2013.

Inleiding

Uw raad is in maart 2012 per brief geïnformeerd over het besluit van het college een bidbook voor de Floriade 2022 in Groningen te laten maken en een sluitende businesscase op te laten stellen voor 1 juli 2012 (RO 12.2945931). Uw raad beoordeelt of het bidbook definitief wordt ingediend bij de Nationale Tuinbouwraad en ter vaststelling kan worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Het bidbook is inmiddels gereed en is op 3 juli ingediend bij de NTR, de landelijke deadline voor alle kandidaten. In dit raadsvoorstel is in drie delen toegelicht hoe het Groningse bidbook is gemaakt: het samenwerkingsproces bij de totstandkoming (I), de inhoud & het ontwerp (II) en de businesscase (III).

Beoogd resultaat

De Floriade 2022 in Groningen past uitstekend binnen de marketingstrategie van de stad, de regio en het noorden. Door de inhoudelijke verbinding met de vijf topsectoren van de Noordelijke economie (Energy Valley, Healthy Ageing, Wetsus, Sensor Universe en de Agrobusiness) maken we van dit evenement een "toonkamer" waarin het Noorden en Groningen aan de wereld laten zien wat onze betekenis is voor de toekomst van de tuinbouw en landbouw. Ook is het evenement een uitgelezen kans om de gebiedsontwikkeling van het SuikerUnierrein een stap verder te brengen, vooruitlopend op de visievorming over de definitieve bestemming van het terrein in 2027 en in aanvulling op de uitwerking van de prijsvraag "de Campagne".

Het Groningse concept is vernieuwend en anders. Er wordt een nieuwe, jonge doelgroep aangeboord door de Floriade op het SuikerUnierrein te programmeren én daarnaast gebruik te maken van bestaande locaties, paviljoens, tuinen, parken, pleinen en plantsoenen in de binnenstad. Hierdoor ontstaat een compacte, betaalbare Floriade. Passend bij de tijdgeest, maatschappelijk urgent en

inhoudelijk interessant en verrassend genoeg om twee miljoen bezoekers te trekken, zoals eerder bij alle voorgaande edities is gelukt. Als evenement is de Floriade in 2022 een bijzondere kans om een breed miljoenenpubliek uit binnen- en buitenland kennis te laten maken met de unieke sfeer en gastvrijheid van de stad en het gehele Noorden.

Kader

Uw college heeft de raad toegezegd het bidbook en de businesscase ter vaststelling voor te zullen leggen. Indien de raad de komende maand niet instemt met de inhoud en deelname, trekt Groningen zich terug als kandidaat voor de Floriade 2022.

Argumenten/afwegingen

In plaats van een Floriade op een toekomstig bedrijventerrein of woonwijk ver buiten de bebouwde kom, kiest het Groningse college voor een Floriade die zich geheel afspeelt in de bestaande stad en bezoekers meeneemt naar maar liefst drie podia: het Suikerfabriekterrein waarop de sectoren zich presenteren, de binnenstad en de "proeftuin" in het gehele noorden. Dat geeft keuzevrijheid, meerdaagse arrangementen en verrassingen waarmee nieuwe groepen bezoekers worden aangeboord en het evenement een plek krijgt en verovert middenin de samenleving. Daarmee wordt het een Floriade waarin het bezoek zich vanuit een prachtige groene basis mengt met de ongedwongen atmosfeer van de binnenstad en de fijnproevers zich laten vermaken en verrassen in de regio. Het wordt een Floriade die qua formule, sfeer en beleving aansluiting zoekt bij andere succesvolle evenementen als Noorderzon, Eurosonic en Oerol. Ook wie geen kaartje heeft, maakt als inwoner van de stad automatisch deel uit van de Floriade.

De keuze voor een betaalbare Floriade komt voort uit het besef dat miljoeneninvesteringen in gebiedsontwikkeling zonder perspectief op inkomsten niet langer maatschappelijk verantwoord is. Door de relatief geringe bijdrage van de gemeente Groningen aan de begroting (10 miljoen euro uitgesmeerd over 10 jaar), waarvoor bovendien tien jaar lang gespaard kan worden, worden de risico's zo beperkt mogelijk gehouden.

Maatschappelijk draagvlak/participatie

Sinds januari van dit jaar heeft de slagkracht en het enthousiasme zich als een lopend vuur verspreid over heel Noord Nederland. LTO Noord (land- en tuinbouw) zit vanaf het eerste uur aan tafel en heeft zelf een actieve bijdrage geleverd. Het onderwijs heeft de Floriade omarmd, van het beroepsonderwijs tot het wetenschappelijk onderzoek. Naast de verschillende overheden (SNN, Regiovisie Groningen-Assen, Akkoord van Groningen, provincies) zijn vooral de vijf economische topsectoren van het Noorden volop betrokken geweest bij de totstandkoming van het bidbook. Het bidbook is het resultaat van gezamenlijke werksessies waar LTO Noord, Energy Valley, Healthy Ageing Noord Nederland, Sensor Universe, VNO/NCW, MKB Noord, het Waterbedrijf Groningen, Water Alliance, Brinker, Marketing Groningen, de provincie Groningen en Gasunie gezamenlijk het concept voor de Floriade 2022 in Groningen hebben bedacht en gemaakt.

De Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool Groningen en het Universitair Medisch Centrum in Groningen hebben financieel bijgedragen aan de kosten voor het maken van het bidbook en – indirect – door de deelname van een groot aantal studenten van de Groningen City Talent Group. Deze jonge talenten zijn samen met de samenstellers van het bidbook naar Venlo geweest en hebben op basis van hun ervaringen het Groningse concept van advies, ideeën en commentaar voorzien.

Deze kruisbestuiving tussen professionals en getalenteerde studenten is zo goed bevallen, dat deze en nieuwe studenten zeer nauw zullen worden betrokken bij de verdere uitwerking van het bidbook en de eventuele organisatie van de Floriade 2022 in Groningen.

Financiële consequenties

De betrokkenheid van het bedrijfsleven bij de totstandkoming van het concept is kenmerkend voor het groeiende enthousiasme over de Floriade in het Noorden. De korte lijnen en de onderlinge

verwevenheid van de Noordelijke economie maakt dat mensen elkaar snel weten te vinden als er sprake is van een plan waar iedereen heil in ziet. In korte tijd hebben deze maatschappelijke, bestuurlijke en private partijen hun steun en committment uitgesproken. Deze partijen zien de

Floriade als een springplank of een vliegwiel om hun eigen activiteiten, onderzoek, vernieuwingsagenda's en producten te richten naar een nieuwe toekomst. De energie en het enthousiasme, die hierbij vrijkomen, stemmen optimistisch over het vrijmaken van fondsen en investeringen om de plannen voor een vernieuwde Floriade de komende tien jaar waar te maken.

De begroting in de businesscase van de Floriade 2022 in Groningen is gebaseerd op ervaringscijfers uit het verleden, een gemiddelde bezoekersprognose op het minimum van de laatste drie edities, een bescheiden toegangsprijs (15 euro, prijspeil 2012) in relatie tot Venlo en andere dagattracties en conservatieve inschattingen van de inkomsten uit fondsenwerving en sponsoring.

Het grootste verschil met bijvoorbeeld de begroting van de gebiedsontwikkeling in Venlo is dat in de businesscase van een betaalbare Groningse Floriade geen rekening is gehouden met grondopbrengsten. De Groningse Floriade neemt geen hypotheek op de onzekere en onvoorspelbare toekomst maar maakt optimaal gebruik van de in 2022 reeds aanwezige of aangelegde infrastructuur en gebouwen zoals het Groninger Forum en het Infoversum. Passend bij het tijdsbeeld zijn de investeringen in de Groningse Floriade relatief beperkt doordat er zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van bestaande of in aanbouw zijnde panden, parken, plantsoenen en investeringen in de (hoofd)-infrastructuur tot 2022.

Wij stellen uw raad nu voor een principebesluit te nemen om in de meerjarenbegroting vanaf 2018 maximaal 10 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de organisatie van de Floriade 2022. Daarmee wordt er een beslag gelegd op toekomstige begrotingen. In de businesscase voor de Floriade is de gemeentelijke bijdrage opgenomen vanaf 2018 wanneer de inrichting van het terrein op het punt staat te beginnen. De meeste investeringen volgen in de jaren daarna. Uitgangspunt is verder dat we de te maken plankosten tot 2018 (ca. 150.000 euro per jaar) incidenteel willen dekken. In de komende jaren zal hiervoor financiële ruimte moeten worden gevonden. Een nadere uitwerking van dit voorstel volgt na toewijzing van het evenement en voordat een samenwerkingsovereenkomst met de NTR wordt getekend. Dit zal zijn voordat uw raad de begroting 2013 vaststelt.

Realisering en evaluatie

Nadat uw raad heeft besloten het bidboek definitief in te dienen voor de organisatie van de Floriade 2022 in Groningen neemt de raad in juli 2012 een besluit. De selectiecommissie van de NTR komt op 28 augustus a.s. naar Groningen voor een laatste presentatie en besluit in september welke organisatie de Floriade krijgt toegewezen. Vervolgens wordt kort daarop een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen de NTR en de winnaar en begint de uitwerking van het bidboek tot een echte wereldtentoonstelling in 2022.

Toelichting op het raadsvoorstel

Bidbook en businesscase Floriade 2022

Op 20 maart 2012 heeft uw college besloten een bidbook voor de Floriade 2022 in Groningen te laten maken en een sluitende businesscase op te laten stellen voor 1 juli 2012 (RO 12.2945931). Onderdeel van dit besluit is dat u eind juni beoordeelt of het bidbook definitief wordt ingediend bij de Nationale Tuinbouwraad. Het bidbook is inmiddels gereed, er is een businesscase gemaakt en op 3 juli kunt u dit bidbook officieel indienen. Dat is de deadline voor alle vier de deelnemers. In deze besluitnota lichten wij in drie delen toe hoe het Groningse bidbook is gemaakt: het samenwerkingsproces bij de totstandkoming, de inhoud & het ontwerp en de businesscase.

Vooraf

Op 7 december 2011 is de raad geïnformeerd over de kandidaatstelling voor de Floriade 2022. In maart 2012 is de raad per brief op de hoogte gebracht over de voortgang en de vervolprocedure tot de zomervakantie. Groningen is één van de vier partijen die door de Nationale Tuinbouwraad is gevraagd een bidbook uit te brengen. De andere partijen zijn de gemeente Amsterdam, de gemeente Almere en de regio Boskoop.

De Floriade in 2022 past uitstekend binnen de marketingstrategie van de stad, regio en het noorden. Door de inhoudelijke verbinding met de vijf topsectoren van de Noordelijke economie (Energy Valley, Healthy Ageing, Wetsus, Sensor Universe en de Agrobusiness) maken we van dit evenement een 'toonkamer' waarin het Noorden en Groningen aan de wereld laten zien wat onze betekenis is voor de toekomst van de tuinbouw en landbouw. Ook is het evenement een uitgelezen kans om de gebiedsontwikkeling van het Suikerunieterrein een stap verder te brengen, vooruitlopend op de visievorming over de definitieve bestemming van het terrein in 2027. Als evenement is de Floriade in 2022 een bijzondere kans om een breed miljoenenpubliek uit binnen- en buitenland kennis te laten maken met de stad en het Noorden.

I. Het bidbook: de samenwerking bij de totstandkoming

In het najaar van 2011 heeft de gemeente Groningen het initiatief genomen om zich kandidaat te stellen voor de organisatie van de Floriade in 2022. Dat resulteerde in zeer korte tijd in 'de Kracht van het Noorden'. In dit *prebidbook* is met een aantal maatschappelijke partners uit de publieke, private en commerciële sector getoond waar we in ons deel van Nederland sterk in zijn: in korte tijd gezamenlijk de schouders zetten onder een aansprekend project.

Sinds januari van dit jaar heeft de slagkracht en het enthousiasme zich verbreed en verspreid over heel Noord Nederland. De land- en tuinbouwsector zit vanaf het eerste uur aan tafel en heeft zelf een actieve bijdrage geleverd in de vorm van een onderzoek, tekstbijdragen, voorbeelden en voorstellen. Vanuit het onderwijs is de Floriade omarmd, van het beroepsonderwijs tot het wetenschappelijk onderzoek. En de verschillende overheden en de vijf economische topsectoren van het Noorden zijn volop betrokken bij de totstandkoming van het bidbook. Dit bidbook is het resultaat van gezamenlijke werksessies waar LTO Noord, Energy Valley, Healthy Ageing Noord Nederland, Sensor Universe, VNO/NCW, MKB Noord, het Waterbedrijf Groningen, Water Alliance, Brinker, Marketing Groningen, de provincie Groningen en Gasunie gezamenlijk het concept voor de Floriade 2022 in Groningen hebben bedacht en gemaakt.

De Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool Groningen en het Universitair Medisch Centrum in Groningen hebben bijgedragen aan de kosten voor het maken van het bidbook en – indirect – door de deelname van een groot aantal studenten van de Groningen City Talent Group. Zij zijn samen met de samenstellers van het bidbook naar Venlo geweest en hebben op basis van hun ervaringen het Groningse concept van advies, ideeën en commentaar voorzien. Deze kruisbestuiving tussen professionals en getalenteerde studenten is zo goed bevallen, dat deze en nieuwe studenten zeer nauw zullen worden betrokken bij de uitwerking van het bidbook en de totstandkoming en organisatie van de Floriade 2022 in Groningen.

Bestuurlijke samenwerking

In Noord Nederland functioneren drie bestuurlijke samenwerkingsverbanden, die het concept van de Floriade elk op hun eigen schaalniveau steunen en versterken. Op lokaal niveau is dat het Akkoord van Groningen, waarin de drie bovengenoemde kennisinstellingen samen met de gemeente Groningen werken aan het kennis-, innovatie- en opleidingsprofiel van de stad. Het Akkoord draagt alvast 35.000 euro bij aan de totstandkoming van het bidbook.

In de Regio Groningen Assen (RGA) werken tien gemeenten en twee provincies samen aan een gezamenlijke investeringsagenda voor de infrastructuur en mobiliteit, de woningbouw, de economie en bedrijventerreinen en de landschapsinrichting. Ook dit samenwerkingsverband heeft met een financiële bijdrage van 30.000 euro de totstandkoming van het bidbook mede mogelijk gemaakt. Daarnaast is dankbaar gebruik gemaakt van input uit de zojuist gereed gekomen Regionale Voedselstrategie van de RGA.

Op bovenregionaal, landsdelig niveau werken de drie Noordelijke provincies en vier grote steden nauw samen in het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN). Vanaf het eerste uur hebben bestuurders uit de verschillende provincies actief hun steun uitgesproken voor de organisatie van een Floriade in Groningen in 2022. Om deze steun kracht bij te zetten zijn in de provinciale staten moties aangenomen ter ondersteuning van het bidbook. En de Sociaal Economische Raad Noord Nederland kwam al in februari met een positief advies ter ondersteuning van de kandidatuur.

Een vierde dimensie, die onze landsgrens overschrijdt, zijn de samenwerkingsverbanden die de stad en regio Groningen hebben met steden en overheden in Noord Duitsland. Vanuit bestaande verbindingen en betrekkingen zoeken we bijvoorbeeld naar samenwerking en uitwisseling met de Internationale Gartenschau in Hamburg in 2013 en de Landesgartenschau in Papenburg in 2014. En de burgemeester van zusterstad Oldenburg is een van de ambassadeurs van de Floriade 2022 in Groningen

De betrokkenheid van het bedrijfsleven bij de totstandkoming van het concept is kenmerkend voor het enthousiasme over de Floriade in het Noorden. De korte lijnen en de onderlinge verwevenheid van de Noordelijke economie maakt dat mensen elkaar snel weten te vinden als er sprake is van een plan waar iedereen heil in ziet. In korte tijd hebben deze maatschappelijke, bestuurlijke en private partijen hun steun en commitment uitgesproken. Deze partijen zien de Floriade als een springplank of een vliegwiel om hun eigen activiteiten, onderzoek, vernieuwingsagenda's en producten te richten naar een nieuwe toekomst. De energie en het enthousiasme, die hierbij vrijkomen, stemmen optimistisch over het vrijmaken van fondsen en investeringen om de plannen voor een vernieuwde Floriade de komende tien jaar waar te maken.

In dit stadium – in het hart van een fundamentele economische recessie en drastische overheidsbezuinigingen – wil geen partner of bestuurder financiële toezeggingen doen anders dan de steun, het commitment en de wil om een succes te maken van de Floriade 2022. Los daarvan kennen de uitvoeringsperiodes van onze samenwerkingsverbanden (SNN, Regiovisie Groningen Assen) een begrotingscyclus van 4 jaar. Dat geldt ook voor de onderzoeks- en programmagelden voor de economische topsectoren. Koepelorganisaties zoals LTO, FloraHolland en de landelijke kennisinstellingen zullen pas gelden fourneren of toezeggen als er een winnaar bekend is. Dat geldt evenzeer voor de financiering door banken. De Rabobank wil eerst het resultaat van Venlo evalueren alvorens ze afspraken maakt over een nieuwe foundersconstructie. Europese fondsen ten slotte zijn pas vanaf 2014 in beeld. De voorwaarden waaronder deze fondsen kunnen worden benut, staan in de grondverf maar zijn nog niet definitief bekend. Het concept van een bescheiden, betaalbare Floriade zal partners, sponsors, financiers en betrokken overheden aanspreken en in de jaren volgende op de uitslag leiden tot concrete financiële toezeggingen.

De organisatie

Omdat de gemeente Groningen initiatiefnemer is, zal zij de eerste periode van vijf tot zeven jaar de regierol ter hand nemen. Daarbij kan een beroep worden gedaan op de bestaande sterke organisaties. Expertise zit overal: binnen de clusters, de bedrijven en de kennisinstellingen. De opgave is deze organisaties te verbinden en regie te voeren op de samenwerking. Zo kan een op te richten stichting het bidbook verder uitwerken in opdracht van de deelnemende partijen.

In de tweede fase, de realisatie van de Floriade, zullen daadwerkelijk investeringen moeten worden gepleegd door een daarbij passende zelfstandige, risicodragende uitvoeringsorganisatie. Deze uitvoeringsorganisatie kan in de laatste fase (tijdens de Floriade) de exploitatie van het evenement ter hand nemen en na afloop de afronding en overdracht aan de betrokken partijen, de gemeente Groningen en de NTR verzorgen.

Met de NTR sluit de gemeente Groningen een samenwerkingsovereenkomst af. De NTR zal deze zomer een modelovereenkomst naar de kandidaten zal sturen. Na het afsluiten van deze overeenkomst kan vanaf 2013 bepaald worden welke zelfstandige organisatievorm het beste past bij de snel veranderende maatschappelijke en economische context. Een nog vast te stellen organisatievorm moet bestuurlijk de belangen van de Floriade veilig stellen, met als uitgangspunt dat de gemeente Groningen zorg draagt voor één bestuurlijk aanspreekpunt.

De werkorganisatie Floriade wordt nu eerst ondergebracht bij de gemeente Groningen, die een centrale contactpersoon aanwijst. De contactpersoon draagt zorg voor de coördinatie van contractvorming, menskracht en de voortgang van noodzakelijke activiteiten, zoals bijvoorbeeld vergunningen.

II. Het bidboek: inhoud en ontwerp

De Floriade in Groningen is wezenlijk anders dan zijn drie voorgangers in Venlo, Hoofddorp en Zoetermeer. De Groningse Floriade in 2022 vertelt een ander verhaal; het verhaal van een compacte Floriade in de bestaande stad waar gebruik wordt gemaakt van reeds beschikbare infrastructuur, gebouwen, grond en productielocaties. In Groningen wordt de Floriade in 2022 een maatschappelijk verantwoorde onderneming. *People, Planet en Profit* krijgen een nieuwe dimensie op deze Floriade. Het compacte, betaalbare concept garandeert een vernieuwde Floriade tegen lagere maatschappelijke kosten.

In plaats van een Floriade op een toekomstig bedrijventerrein of woonwijk ver buiten de bebouwde kom, kiezen we in Groningen voor een Floriade die begint in de bestaande stad en bezoekers meeneemt naar maar liefst drie podia: het Suikerfabriekterrein, de binnenstad en de 'proeftuin' in het gehele noorden. Dat geeft keuzevrijheid waarmee nieuwe groepen bezoekers worden aangeboord en het evenement een plek krijgt middenin de samenleving. Daarmee wordt het een Floriade waarin het bezoek zich vanuit een prachtige groene basis mengt met de ongedwongen atmosfeer van de binnenstad en de fijnproevers zich laten vermaken en verrassen in de regio.

Het hoofdpodium is de grootste publiekstrekker. Maar hoe heerlijk is het om een ongecompliceerd dagje belevenis op Floriade Groningen 2022 voort te zetten in de binnenstad? Of te combineren met een meerdaags bezoek aan het Noorden? Ook inhoudelijke business to business programma's kunnen bij uitstek worden gecombineerd met een bezoek elders in het noorden.

De drie podia van de Floriade:

1. De Suikerkas, hoofdpodium op het Suikerfabriekterrein;
2. De Floriade in de stad Groningen, midden in het leven;
3. De Floriade in de regio, met zichtbaar nieuwe verbindingen tussen vijf topsectoren.

1. Hoofdpodium Suikerkas

In een intieme en vriendelijke setting ligt het hoofdpodium op het voormalige Suikerfabriekterrein nabij de binnenstad. De verbinding met het stadshart komt tot stand door de Floriadeloper: een bonte, met bijzondere botanische middelen vormgegeven loper of boulevard door de stad en langs het water waar de Floriadeboten varen.

Op het hoofdpodium bieden we bezoekers en organisatoren *state of the art* eventlogistiek, veiligheid en voorzieningen in een gecontroleerde omgeving. Het zijn alle facetten die horen bij een mega-evenement. We maken gebruik van de kennis van experts in deze tak van sport. Het hoofdpodium is een formule die zich heeft bewezen bij voorgaande Floriades en bij attractieparken. Dit Floriadeterrein krijgt een directe aansluiting op de Westelijke Ringweg van Groningen. Eenmaal van de snelweg zijn er parkeerplaatsen voor bussen en auto's. Vanaf dit terrein hebben bezoekers direct toegang tot de hoofdentree van het Floriadeterrein. Op het terrein vormt een achtvormig circuit een heldere en boeiende route langs en door de tentoonstelling.

Intiem en menselijke maat

Hoe kun je een grootschalig evenement organiseren zonder dat bezoekers zich verloren voelen? Die vraag stond centraal bij de uitwerking van de plannen. Er is bewust een andere keuze gemaakt dan in voorgaande Floriades. De Groningse Floriade heeft daarom juist geen raakvlakken heeft met uitgestrekte, lege terreinen aan de buitenkant van de stad. Een sfeervolle, intieme Floriade komt de kwaliteit van het evenement ten goede. Door het hoofdpodium terug te brengen in maat, wordt de beleving intenser en de boodschap van de Floriade veel eenduidiger. Het Suikerunieterrein is overzichtelijk, beloopbaar en vriendelijk. Bezoekers kunnen zich overal oriënteren op het altijd nabije water of op het centrale gebouw, de Suikerkas. Daarnaast levert deze Floriade een duurzamer evenement op, dat maatschappelijk verantwoord is.

Het water is prominent aanwezig. Bootjes die bezoekers vervoeren, varen af en aan. Aan de Frieslandhaven is het heerlijk pootjebaden. En langs de kade flaneren bezoekers of fietsen op Floriadefietsen richting het stadshart. Dat is voelbaar dichtbij. De inrichting van het terrein grijpt terug op de basiselementen van de land- en tuinbouw. Positieve iconen zoals de kas, tuin, akker, markt, keuken en eettafel geven kleur aan het

evenement. Zij zijn de belangrijkste dragers van de vormgeving en maken de Floriade overzichtelijk en leesbaar.

De Suikerkas

Het inhoudelijke hart van het hoofdpodium is de Suikerkas. Dit historische pand van de Suikerunie wordt omgebouwd tot een spectaculair en efficiënt tentoonstellingsgebouw. Historie en hightech worden versmolten. Het krijgt een moderne dakopbouw van kassen waarmee het klimaat en de lichtinval worden geregeld. De hoge kas op het dak wordt een van de trekkers van Floriade Groningen 2022. Hier wordt op een heldere en spectaculaire manier het verhaal van de Floriade verteld. De route door het gebouw leidt bezoekers langs de verhalen van de land- en tuinbouw en andere topsectoren. Dit levende Floriadelaboratorium toont de wereld de toekomst van de land- en tuinbouw en de innovatiekracht die hoort bij een marktleider. De tuinbouwsector en de NTR zijn het middelpunt van die toekomstige ontwikkelingen. Het tonen van die toekomst is goed voor het imago, goed voor de (export)positie, en voor aantrekkingskracht op partners en (toekomstige) medewerkers.

Het hart van de Suikerkas wordt een indrukwekkende toonkamer van de NTR. Daaromheen presenteren zich de thematische pijlers van de Floriade: *Energy, Water, Food en Health*. Bezoekers beleven in dit Floriadelab een vergezicht naar 2030; Groningen laat in 2022 zien hoe de wereld tien jaar later duurzaam samenleeft, produceert en consumeert, bijvoorbeeld de klimaatpositieve teelt in een nieuwe kas, op een economisch rendabele productiewijze. Dit gebeurt op basis van de volgende transitiepaden: teeltstrategie, licht, aardwarmte, zonne-energie, biobrandstoffen, duurzame CO2 en duurzame elektriciteit. In het Nieuwe Telen kan met andere klimaatbeheersing veel energiezuiniger geteeld worden met optimale productie.

In de Suikerkas zijn daarnaast gesloten kringlopen te zien van oneindige bronnen. Wie dit kassengebouw heeft gezien, weet waar de toekomst van de land- en tuinbouw om draait en begrijpt wat de sector voor de samenleving betekent. De Suikerkas staat ten slotte symbool voor een transformatie van het verleden naar de toekomst. Het gebouw is veranderd van energiegebruiker tot energieproducent.

De bloemen, de bomen en de planten zijn eveneens prominente hoofdingrediënten van het terrein. Deels bevinden de spectaculaire showtuinen zich in de historische binnenstad. Ze kleuren de historische singels met hun voorname gebouwen. Als drijvende tuinen liggen ze in en aan de diepenring op Gronings meest fotogenieke plek: het Hoge der A. Vanaf de stad loopt de Floriade bloemenloper over het Hoendiep naar het hoofdpodium. De Hoendiepkade is de ruggengraat van het hoofdterrein. Hieraan ligt de centrale tuin. Het is een overweldigende bloemen-, planten- en bomenzee met daarin de Suikerkas. De tuin is daarmee de doorgaande route om van A naar B te komen. Maar bezoekers kunnen er ook doorheen zwerven of heerlijk in liggen. En voor kinderen is er alle ruimte om te ontdekken of uren in de tuinen te spelen. De Floriade wordt de leukste kinderattractie die je je kunt bedenken: een spannende ontdekkingsreis voor kinderen. Bij de prijsvraag voor het Suikerfabriekterrein (2011) zijn bijvoorbeeld inzendingen binnengekomen voor een inspirerende buitenplek voor de jeugd. Die ideeën worden uitgewerkt want kinderen kunnen hier op een duurzame manier spelen met fantastische wateromgevingen, zelf de natuur ontdekken en met speeltoestellen energie opwekken.

Op het terrein komt een open markthal van ca. 8 meter hoogte. Dit is een kasconstructie waarin en waaronder de internationale paviljoens een plek vinden en die na de Floriade kan worden gebruikt voor stadstuinen, -parken en –landbouw.

2. De Floriade in de binnenstad: middenin het leven

De binnenstad van Groningen is het tweede, levende podium waar Floriade Groningen 2022 elke dag opnieuw te beleven is. Groningen is de jongste stad van Nederland. Een stad met kennis, energie en ruimte voor ontwikkeling. Daarnaast is Groningen de gezelligste stad van Nederland. In Groningen is bijna 1000 jaar gebouwd aan het perfecte podium voor de Floriade. Het feest van de Floriade kleurt letterlijk onze pleinen, markten, musea, kerken, restaurants en cafés kleuren. Daar kun je de Floriade proeven en voelen. Op straat, pleinen en markten en in parken, plantsoenen, grachten en vijvers. En ook tijdens andere feesten en festivals in het noorden. Floriade Groningen 2022 heet iedereen van april tot oktober welkom in het decor van een gastvrije, bruisende binnenstad. Deze Floriade omarmt je. Je woont, beweegt en leeft erin. Het is overal in de stad voelbaar. Je kunt er niet omheen, je doet mee!

In de stad worden bestaande restaurants gevraagd de mogelijkheid te creëren om te eten op bijzondere locaties. Zoals bovenop het Forum, met meteen het hoogste terras van Groningen! Ook kan worden gegeten

aan lange, sfeervolle tafels in de Martinikerk waar regionale toppers met producten uit de streek koken. 's Avonds eten wat je 's middags in de kas hebt zien groeien, dichterbij de oorsprong van voeding kun je niet komen. Ook komt er een heuse *biertuin* op het hoofdpodium; een terras onder de bomen met lange tafels en vlonders in het water.

De Floriade Groningen 2022 is een schaa sprong in het denken over vergroening in de bestaande leefomgeving. Het is een Floriade van de menselijke maat in een stedelijk decor. Het brengt de producten van het ommeland binnen de stadsgrenzen. De Floriade overbrugt de afstand tussen consument en (streek)product in restaurants, winkels, op straat en op markten. Het is ook de Floriade van de Smaak. Van gezond, veilig en eerlijk voedsel. Want lekker hoeft niet van ver te komen. De Floriade is een omslag naar een nieuwe productie, dichtbij de stad en de consument.

Historische betekenis

De stad is altijd al het podium geweest waar de land- en tuinbouw haar producten aan de man bracht. In Groningen geldt dit tot op de dag van vandaag. De structuur van de stad laat dit op een prachtige manier zien: de Vismarkt en de Ossenmarkt vertellen ons waar de producten werden verhandeld en uit welke windhoek deze kwamen. Ook in onze historische gebouwen is de betekenis van de land- en tuinbouw terug te zien in de ornamenten. In het prachtige stationsgebouw hangt centraal in de hal een tegeltableau met een afbeelding van Ceres, godin van de landbouw. De korenbeurs was het hart van de korenhandel. Het gebouw met een grotendeels glazen kap is zo gebouwd dat er een goede lichtinval was, nodig voor het keuren van het graan. De warenmarkt is erg in trek bij de Oosterburen en de Bloemenjaarmarkt trekt op één dag zo'n 150.000 bezoekers uit Noord-Nederland en Duitsland.

Bestaande paviljoens

Ons oudste paviljoen, de Martinikerk, stamt uit 1245 en is het historische symbool van de stad. Pal daarnaast verrijst het Groninger Forum, een moderne gastheer voor de Floriade met alle tentoonstellings- en congresvoorzieningen die een Floriade zich kan wensen. Door gebruik te maken van bestaande 'paviljoens' uit andere stedelijke programma's, zoals het Groninger Forum en het Infoversum, maar ook door prachtige historische 'paviljoens' in te zetten als de Martinikerk en het Stationsgebouw, krijgt de Floriade op een slimme, maatschappelijk verantwoorde manier vorm. Daarnaast wordt het aanbod van de Floriade enorm verrijkt door de historie erbij te betrekken. De blik in de toekomst is gebaat bij een koppeling met het verleden. Overweldigende ruimtes, oude tuinen, prachtige ornamenten en materialen uit het verleden worden gecombineerd met moderne middelen. De paviljoens en stadstuinen komen in een nieuw daglicht te staan, als gastheer voor Floriade Groningen 2022.

3. De Floriade in het noorden: nieuwe vormen van land- en tuinbouw in het noorden

De omgeving is ons belangrijkste kapitaal. Want land- en tuinbouw is grond, water en energie. Buiten de stadsgrenzen van Groningen is dat volop te vinden. In het noorden van Nederland worden de komende tien jaar grenzen verlegd met vernieuwingen in de land- en tuinbouw. Meerdere interessante pilots zijn en worden opgezet waarbij land- en tuinbouwproducten meerwaarde geven en leiden tot hervormingen in de sector. Op de Floriade is in 2022 te zien hoe deze nieuwe 'Agrodeal' werkt. De levende kringloop is zichtbaar door productie in het ommeland, consumptie in steden en hergebruik van afval (Urban Metabolism) te integreren tot een gesloten systeem. Een regioagenda stimuleert bezoekers daarnaast om een bezoek te brengen aan kwekers, telers en agrariërs in de regio, die voorop lopen met innovaties, bijvoorbeeld de manier waarop de suikerindustrie energie levert met biovergisting. We koppelen de agenda in de regio aan concrete toeristische trekpleisters.

III. Het bidbook: de businesscase

De begroting van de Floriade 2022 in Groningen is gebaseerd op ervaringscijfers uit het verleden, een gemiddelde bezoekersprognose, een bescheiden toegangsprijs en conservatieve inschattingen van de inkomsten uit fondsenwerving en sponsoring. Het grootste verschil met bijvoorbeeld Venlo is dat in de businesscase van een betaalbare Floriade geen rekening is gehouden met grondopbrengsten. Deze Floriade neemt geen hypotheek op de onzekere toekomst maar maakt optimaal gebruik van de in 2022 reeds aanwezige infrastructuur en gebouwen. Passend bij het tijdsbeeld zijn de investeringen in de Groningse Floriade relatief beperkt doordat er zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van bestaande of in aanbouw zijnde panden, parken, plantsoenen en investeringen in de (hoofd)infrastructuur tot 2022.

In de stad Groningen staan de komende jaren namelijk miljoeneninvesteringen op stapel in conferentiecentra, presentatietechnieken en hotelaccommodatie in of aan de rand van de binnenstad (Groninger Forum, Infoversum, Energy Academy Europe, ERIBA instituut, Oostwand Grote Markt) die allemaal prima te gebruiken zijn tijdens de Floriade. Ook de infrastructuur van de stad is berekend op grote bezoekersstromen. Dagelijks komen er 180.000 forensen naar de stad; er wordt fors geïnvesteerd in het Stationsgebied, het wegennet van en naar de stad, meer OV-capaciteit en uitbreiding van de P&R-voorzieningen aan de rand van Groningen. Hiermee is de stad ruimschoots in staat de bezoekersstromen van de Floriade in 2022 op te vangen.

Businesscase

Hieronder vindt u de concept begroting in de vorm van een businesscase. Deze gaat uit van investeringen in de inrichting van 20 ha. openbare ruimte, park en natuur en bijvoorbeeld de onrendabele top van de Suikerkas. Daarbij is uitgegaan van 85 euro per vierkante meter voor de inrichting. Daarmee voorziet de raming in een zeer hoogwaardig inrichtingsniveau (parkgebied met bijbehorende verharding). Ter illustratie: normaliter wordt in ramingen met 30 tot 40 euro per vierkante meter gerekend voor verhard gebied. Voor de verbouw/aanbouw van de Suikerkas is uitgegaan van een kubieke meterprijs van 2.000 euro. Ook dat is ruim want normaliter zitten daar de verwervingskosten en de cascobouw al bij in. Dat is op deze locatie niet meer nodig.

Businesscase Floriade

Uitgaven				Inkomsten			
Terrein	Investering	Exploitatie	Saldo	Terrein	Investering	Exploitatie	Saldo
Kosten planontwikkeling	€ 0,2	€ 2,0		Opbrengsten exploitatie (kaartverkoop, parkeren, horeca)		€ 45,4	
Inrichting Suikeruniterrein (20 ha.)	€ 17,0			Bijdrage overheden			
Bijzondere elementen				Gemeente Groningen	€ 10,0		
Groene Boulevard / boardwalk	€ 10,4	€ 1,8		Matching fondsen (Europa, Rijk, Regio, Provincies etc.)	€ 10,0		
Florielab / Greenhouse	€ 6,4			Founders/sponsoring	€ 12,0		
Communicatie + pr + marketing		€ 10,7					
Afdracht NTR organisatie Floriade		€ 3,0					
Beveiliging, verzekeringen etc.		€ 7,9					
Onvoorzien	€ 3,5	€ 3,5					
Financiering	€ 1,4	€ 1,4					
	€ 46,9	€ 30,4	€ 77,3		€ 32,0	€ 45,4	€ 77,4
Resultaat							€ 0,1

Figuur 1. Businesscase Floriade

In deze businesscase is ook gerekend met een lage gemiddelde toegangsprijs. Gemiddeld betaalt een bezoeker van de Groningse Floriade 15 euro. Het bezoekersaantal van 2 miljoen is realistisch. Ervaringscijfers leren dat elke Floriade door de jaren heen ten minste 2 miljoen bezoekers heeft getrokken.

Venlo heeft 2,0 miljoen bezoekers begroot in een behoedzaam model. Volgens marktonderzoek kan dit oplopen tot 2,4 miljoen bezoekers. Ter vergelijking: in Zoetermeer kwamen er in 1992 3,3 miljoen bezoekers naar de Floriade en in Hoofddorp 2,1 miljoen in 2002. In Venlo is vervolgens gerekend met 26 miljoen euro aan inkomsten uit entreebewijzen, prijspeil 2002. Met een prijsindexatie van 2 % komt dat in 2012 uit op 31,7 miljoen euro. In Groningen is het vertrekpunt een businesscase gebaseerd op 30 miljoen euro aan inkomsten uit entreebewijzen prijspeil 2012. Dat ligt ruim 5 % onder Venlo. Atalanta, de nieuwe

dierentuin in Emmen, is een andere referentie voor de prijsgevoeligheid van dagattracties in het Noorden. Deze nieuwe dierentuin hanteert een businessmodel waarin een dagkaart 29,50 euro kost per persoon.

De resterende inkomsten uit parkeren en horeca zijn uitgerekend op basis van gemiddelde inschattingen. De inkomsten uit congres- en symposiumgangers in de zakelijke markt en de business to business evenementen zijn nog niet in de businesscase opgenomen. Ook dat is conservatief want deze bezoekers betalen uiteraard meer dan 15 euro toegang en geven meer uit in de horeca dan gemiddeld. Bovendien verblijven deze bezoekers langer in de stad.

De modal split voor de berekening van de inkomsten uit parkeren is dat 35 % van de bezoekers met de auto naar de Floriade zal reizen. Bij een parkeertarief van 8 euro (in Venlo betaalt een parkeerder 10 euro) gaat het om ca. 2,24 miljoen euro, prijspeil 2012. Ten slotte staat voor de inkomsten uit horeca een opbrengst van gemiddeld 2,50 euro per bezoeker in de businesscase. Ook dit bedrag (ca. 5 miljoen euro, prijspeil 2012) zit aan de onderkant van de verwachtingen in Venlo.

Risicoparagraaf

De totale uitgaven aan de Floriade worden in de businesscase begroot op ca. 77,4 miljoen euro. Hiervan is opgeteld ca. 46,9 miljoen euro bedoeld voor investeringen in de fysieke ruimte. De overige kosten zijn door ons beïnvloedbaar, op de afdracht aan de NTR na, die staat vast op 3,0 miljoen euro.

De fysieke aanleg van de Floriade start niet eerder dan 2018. Dat is het uitgangspunt voor het kasritme en daarmee voor het risicoprofiel van de businesscase. De uitgaven in de fysieke aanleg van de Floriade worden dus pas na 2018 gerealiseerd. De risico's van dergelijke uitgaven (het bouw- en woonrijp maken van de Suikerunielokatie, de aanleg van de Groene Boulevard en de Suikerkas/het Floriadelab) zijn beperkt. Als de businesscase beoordeelt zou worden als een nieuwe grondexploitatie wordt dit risico als beperkt en beheersbaar ingeschat volgens de boxenmethode. Daarmee is het effect op de egaliseringsreserve ook beperkt. Zodra er geld wordt uitgegeven (na 2018) is er voor de nog te vormen reserve Floriade een bedrag nodig van 2,35 miljoen euro (maximaal 5 % van 46,9 miljoen euro volgens de boxenmethode). Op hetzelfde moment moeten we het risico van minder bezoekers, te weten 2,27 miljoen euro (5 % van de inkomsten van 45,4 miljoen euro) in de reserve Floriade opnemen.

De gemeente Groningen kan tot 2022 maximaal sturen op de kosten en daarnaast de investeringen afstemmen op de ontwikkelingen tijdens de planvorming. Deze businesscase is gebaseerd op ervaringscijfers, gemiddelden en vaste parameters ter onderbouwing van de mogelijke hoogte van investeringen. De kosten die zijn opgenomen voor planontwikkeling, communicatie, marketing & PR en beveiliging en verzekeringen zijn in alle gevallen hoger begroot dan de oorspronkelijke businesscase van Venlo. Ook dit zijn knoppen waar we als gemeente aan kunnen draaien en die afhangen van de verdere uitwerking van de Floriade. Naarmate de tijd vordert en het evenement vastere vormen aanneemt, kan gericht worden begroot.

Aan de inkomstenkant zijn de kosten minder beheersbaar; ze hangen voor een groot deel af van het aantal bezoekers. Na afloop van de Floriade in Venlo kan meer zekerheid worden gegeven over de publieke belangstelling van dit evenement. In de begroting worden de totale bezoekersopbrengsten begroot op ca. 45,4 miljoen Euro, uitgaande van 2 miljoen bezoekers.

Vooralsnog schatten we dit aantal als reëel in. Marktonderzoek en de uiteindelijke cijfers van Venlo zullen dit beeld moeten aanscherpen. De bevolkingsdichtheid is in Noord Nederland weliswaar lager dan in de rest van het land maar de Noorderling is loyaler en minder 'verwend' als evenementenbezoeker: de relatieve schaarste aan evenementen in ons landsdeel verhoogt de kans op regiobezoek.

Daarnaast is er een vaste, (inter)nationale bulk aan bezoekers die via touroperators, dagtochten, bedrijfsuitjes en doelgroepenreizen een bezoek zullen brengen aan dit evenement. Ook kan speciale marketing worden gericht op de Duitse bezoeker. Ten slotte is de toeristische dagrecreant in het Noorden een doelgroep. Voor de watertoerist is er zelfs een jachthaven opgenomen in de plannen. Om de mogelijkheden tot combibezoek te vergroten, richten we de stad en de regio in als een soort Floriadepark.

De businesscase is bezoekersgevoelig. De inkomsten worden pas gerealiseerd in het laatste jaar van de begroting. Komen er in Venlo minder bezoekers dan 2,0 miljoen dan kan de businesscase neerwaarts worden bijgesteld omdat de kosten nog hoog variabel zijn en het risicoprofiel tot 2019 volledig te beïnvloeden is. In 2019 is overigens ook met zekerheid bekend hoeveel inkomsten worden gerealiseerd aan sponsoring en welke bijdrage we kunnen verwachten van andere overheden en subsidiegevers. Desgewenst kan de definitieve investeringsbegroting nog in 2018 omlaag worden bijgesteld.

Voor het risicoprofiel is het minstens zo belangrijk dat de inrichtingskosten nog zeer globaal geraamd en variabel zijn. De huidige begroting levert een kwalitatief hoogwaardige ruimte op. We gaan uit van de parameters voor een zeer hoogwaardig park met hoge kwaliteit. Op elke investering kan bezuinigd worden als de situatie daarom vraagt, zowel in materiaalkeuze als in hoeveelheid. De kern van het verhaal is dat de stad Groningen een locatie beschikbaar heeft waarop 2 miljoen bezoekers (of minder) kunnen genieten van het aanbod van de toekomstige partners in de Floriade.

De volgende SWOT-analyse dient ter onderbouwing van de businesscase:

Sterkte	Zwakte	Kansen	Bedreigingen
Flexibel PVE daardoor ook flexibele begroting	Sterke afhankelijkheid van aantal bezoekers (2 miljoen)	Vorbereidingstijd is groot (10 jaar) ook doordat de plek al beschikbaar is.	Politieke wisselingen
Organisatie samen met partners in geheel Noord-Nederland	Weinig inwoners in –natuurlijk- achterland (noord Nederland en Noordwest-Duitsland	Duitse achterland (ervaring met de bloemetjesmarkt)	Bestuurlijke afhankelijkheid van de Nationale Tuinbouwraad
Relatief lage publieke investeringen		Breed Noordelijk perspectief (kern activiteiten)	Geen echte committent tussen markt- en publieke partijen
2 miljoen bezoekers is een al jarenlang Floriade gemiddelde			

De risico's en onzekerheden komen voor rekening van de organiserende partij. Dat is in dit prille stadium de gemeente Groningen. In de op te richten stichting kunnen afspraken worden gemaakt over de medeverantwoordelijkheid van andere organiserende partijen en overheden. In Venlo is de regio Venlo, een samenwerkingsverband van vijf gemeenten, risicodragend in de Greenpark BV. De provincie Limburg is in Venlo de risicodragende ontwikkelaar van de Innovatoren.

Geen relatie met grondopbrengsten

Het allerbelangrijkste in de businesscase is echter dat Groningen zich niet rijk rekent met nog te realiseren grondopbrengsten na afloop van het evenement. Omdat de Suikerfabrieklocatie nu al beschikbaar en bereikbaar is kan de Floriade 2022 figuurlijk morgen al beginnen. De investeringen in de ontsluiting van het terrein, de Suikerkas, de grondvlakken voor de tentoonstellingslocaties en bijvoorbeeld de overdekte tuinen komen niet ten laste van de grondexploitatie Suikerunieterrein maar rechtstreeks uit de begroting van de Floriade. Er bestaat geen enkele financiële relatie tussen de grondexploitatie Suikerunieterrein en de Floriadebegroting. Wel blijven er na afloop elementen over waarmee het Suikerunieterrein beter ontwikkelbaar is. De Suikerkas is volledig in eigendom van de gemeente en flexibel te gebruiken voor allerlei doeleinden waar na 2022 behoefte aan is. De grondexploitatie Suikerunieterrein gaat pas uit van ontwikkelingen na 2027. Het grote voordeel is dat op termijn dus minder voorinvesteringen in de ontsluiting, ontwikkeling, het bouwrijp of het woonrijp maken van het Suikerunieterrein moeten worden gemaakt. Door de Floriade is het gebied een natuurlijk onderdeel van de stad geworden, één van de centrale doelstellingen van de gebiedsontwikkeling in deze stad.

De fysieke voorbereidingen aan het terrein grenzend aan de Westelijke Ringweg starten pas in 2018. Tot die tijd staat niets het gebruik van dit deel van het terrein van de Suikerunielocatie in de weg. De uitwerking van de prijsvraag 'de Campagne' in concrete plannen, die het gebruik intensiveren en inkomsten genereren, komt

daarmee niet in gevaar. Het overgrote deel van de Suikerunielocatie (ca. 100 ha.) is niet opgenomen in het bidboek en in het ontwerp en is vrij beschikbaar voor tijdelijk gebruik.

Er is geen relatie tussen de huidige grondexploitatie van het terrein en de businesscase. De businesscase Floriade geeft namelijk geen antwoord op de vraag hoe de ontwikkeling van het Suikerunieterrein zich op termijn (na 2027, als het een definitieve bestemming en grondexploitatie krijgt) zal ontwikkelen. Ongetwijfeld zullen zich in de komende jaren ontwikkelingen voordoen die een bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van het gebied. Recent heeft de gemeenteraad aangedrongen op een studie naar de mogelijkheden voor jongerenhuisvesting. Wij kunnen ons goed voorstellen dat deze eventuele tijdelijke huisvesting bewoond zal gaan worden door studenten die betrokken zijn bij de voorbereidingen op of onderzoek ten behoeve van de Floriade in 2022.

Prorail werkt aan een verkenning van de gewenste spoorwegconfiguratie in het baanvak grenzend aan het beoogde Floriadeterrein. Mogelijke ontwikkelingen zijn van invloed op het ontwerp van de Floriade en op de ontwikkelbaarheid van het terrein na 2027. Hier snijdt het mes aan meerdere kanten. De ingang van de Floriade is op termijn de ontsluiting van de toekomstige ontwikkellocatie voor langzaam verkeer. De oplossing die Prorail in overleg met ons en de provincie Groningen in dit baanvak kiest is uitgangspunt voor het verdere ontwerp. Eventuele alternatieven werpen op termijn hun schaduw vooruit naar zowel de Floriade als de gebiedsontwikkeling. Ander voorbeeld: als de spoorwegovergang aan de Van Heemskerkstraat op korte termijn verdwijnt, moet er een alternatief worden gezocht voor fietsers en voetgangers. Dat heeft effect op de mogelijkheden voor tijdelijk gebruik, het ontwerp voor de Floriade en op de toekomstige gebiedsontwikkeling. Andersom weten we in dat geval dat er een toekomstvaste oplossing moet komen die in alle gevallen rendert. Als we de kosten van deze oplossing mee kunnen nemen in de aanleg van de Floriade is dat gunstig voor de toekomstige grondexploitatie. Als de veroorzaker, Prorail, de kosten van een alternatief voor zijn rekening neemt, is dat gunstig voor de businesscase en de grondexploitatie.

De Floriade zorgt voor een enorme toeloop aan bezoekers die de potentie van het gebied ervaren en ontdekken. Daarmee creëren we waarde voor het gebied. Iedere euro, die we nu in planstudie- en voorbereiding voor de Floriade stoppen, hoeven we later niet meer te stoppen in de verkenning van de gebruiksmogelijkheden van het Suikerunieterrein.

Indien een bedrijf of organisatie zich voor 2027 of 2022 wil vestigen op een locatie grenzend aan het Floriadeterrein en de formule past bij de toekomstige of tijdelijke ontwikkeling van dit gebied, dan zorgen we ervoor dat we de kosten voor de benodigde investeringen in de civieltechnische ontsluiting en andere investeringen zoveel mogelijk verhalen op de initiatiefnemer. Het spreekt voor zich dat we daarbij het Floriadeontwerp als uitgangspunt nemen en kijken naar de toekomstige ondergrondse logistiek, zodat we duurzaam investeren in de ontwikkelpotentie van deze locatie en dit gebied.

Organische groei

Bij de Floriade Groningen in 2022 staat zoals gezegd niet het civieltechnisch bouwen van een nieuwe stadsuitbreiding, woonwijk of bedrijventerrein centraal. In deze businesscase is de organische groei van een nieuwe Floriade uitgangspunt. Door een eigentijdse visie op gebiedsontwikkeling (slim gebruik maken van het bestaande en een ingroeimodel voor de Floriade) is een van de belangrijkste besparingen ten opzichte van voorgaande edities realiseerbaar.

Uitgangspunten gehanteerd bij de begroting.

Het belangrijkste uitgangspunt is natuurlijk een sluitende begroting in 2022. Dat kan door zoveel mogelijk gebruik te maken van de bestaande gebouwen en infrastructuur en geen onzekerheden, problemen of hypotheek op de toekomst achter te laten. Daar waar tijdelijke oplossingen volstaan, wordt niet geïnvesteerd.

Op de Suikerfabrieklocatie wordt duurzame kwaliteit toegevoegd door een groot deel van de Floriade 2022 te overdekken, in de Suikerkas en door middel van open kassen met een hoogte van ten minste 8 meter. Hiervoor is 8,0 miljoen euro prijspeil 2012 begroot. Met de partners kunnen de komende tien jaar de functies, het programma en de uitvoerbaarheid maximaal worden benut.

De investeringen houden rekening met een meerjarige inflatie van 3 procent per jaar. Dat is een conservatieve aanname. Bij de opbrengsten (toegangskarten en inkomsten uit parkeren, horeca en arrangementen) is een waardegroei van 2 procent per jaar begroot. Ook dat is een reële inschatting omdat wordt uitgegaan van een bescheiden, gemiddeld prijsniveau dat fors lager ligt dan de huidige prijzen in Venlo. De bijdragen van de gemeente, uit andere fondsen (subsidies) en sponsoring zijn als contante bedragen in de businesscase opgenomen en zijn niet geïndexeerd. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een beheerst risicoprofiel. Zo is

voor de Floriade in Venlo in totaal 22,5 miljoen subsidie bijeen gebracht door Europa (2,5 miljoen euro), het Rijk (5,0 miljoen euro subsidie door LNV), de provincie Limburg (7 miljoen euro) en de Regio Venlo (8 miljoen euro). In de Groningse businesscase gaan we uit van subsidies van derden ter hoogte van slechts 45 % van het gerealiseerde bedrag in Venlo. Gezien het enthousiasme en de brede steun die in het Noorden is ontstaan in de bidbookfase is dit een realistische en bescheiden verwachting. Niet uitgesloten is dat met enige bestuurlijke inspanning hetzelfde bedrag als in Venlo is te realiseren, ook omdat in de programmering en het concept aangelosten kan worden bij toekomstige subsidieprogramma's van bijvoorbeeld de economische topsectoren of *cross-overs* in Europa. Omgekeerd heeft de provincie Limburg in Venlo op eigen kosten en risico tientallen miljoenen extra geïnvesteerd in een blijvend paviljoen: de Innovatoren. Dergelijke investeringen passen niet in het huidige tijdsgewricht.

Concluderend staat de gemeente Groningen als partner van de NTR garant voor een nuchtere en reële wijze van begroten. Ook de inschatting van de sponsoring is behoudend ten opzichte van de gerealiseerde bedragen in Venlo, waar de voorzichtige prognose (6,5 miljoen euro) uiteindelijk ruimschoots is verdubbeld. Daar is Groningen in deze businesscase onder gaan zitten. Ook hier is de werkelijke opbrengst voorzichtig ingeschat.

Omdat de meeste inkomsten zoals de kaartverkoop, parkeren, arrangementen, horeca en sponsoring binnenkomen in het laatste jaar of tijdens het evenement is ten slotte rekening gehouden met een post financiering in de begroting.

Samenvattend hanteert de businesscase de volgende uitgangspunten:

- Realisatie van de Suikerkas (onrendabele deel voor rekening van de gemeente) als centraal paviljoen op het hoofdpodium;
- Realisatie van een groene boulevard richting binnenstad;
- Inrichten van 20 ha. als parkgebied inclusief ontsluitingswegen en pleinen;
- Een bijdrage van de stad Groningen van 10 miljoen euro;
- Matching vanuit fondsen (subsidies Europa, Rijk, regio, provincies) van 10 miljoen euro;
- Meer dan voldoende bestaande (auto) parkeergelegenheid in 2022;
- De toereikende OV-configuratie van 2022;
- Inrichting van een tijdelijk station ter hoogte van de Suikerfabriekslocatie;
- Realisatie van kantoorruimte in tijdelijke units of in bestaande panden in de nabijheid van het hoofdpodium.
- Een gemiddeld aantal bezoekers van ca 2,0 miljoen. Dit is gebaseerd op ervaringscijfers door de jaren heen.
- Een ruim budget voor verzekeringen, afdracht aan de NTR, marketing en PR en beveiliging.
- Een voorziening voor de financiering en een post onvoorzien.

Financiering Floriade

Wij stellen uw raad nu voor een principebesluit te nemen om in de meerjarenbegroting maximaal 10 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de organisatie van de Floriade 2022. Daarmee wordt er een beslag gelegd op toekomstige begroting. In de businesscase voor de Floriade is de gemeentelijke bijdrage opgenomen vanaf 2018 wanneer de inrichting van het terrein op het punt staat te beginnen. De meeste investeringen volgen in de jaren daarna. Uitgangspunt is verder dat we de te maken plankosten tot 2018 (ca. 150.000 euro per jaar) incidenteel willen dekken. In de komende jaren zal hiervoor financiële ruimte moeten worden gevonden. Een nadere uitwerking van dit voorstel volgt na toewijzing van het evenement en voordat een samenwerkingsovereenkomst met de NTR wordt getekend. Dit zal zijn voordat uw raad de begroting 2013 vaststelt.

Kosten bidbook

De kosten van het maken van een bidbook bedragen inmiddels € 265.000. Kandidaten die meedoen aan de bidbookfase dienen daarnaast € 20.000 aan de NTR te betalen. Naast het beschikbare gemeentelijke budget (220.000 euro) dragen het Akkoord van Groningen (35.000 euro) en de Regiovisie Groningen Assen (30.000 euro) bij aan de kosten. Daarmee zijn de kosten voor het bidbook gedekt.

Vervolprocedure

Nadat uw college het besluit heeft genomen om de raad voor te stellen definitief een bidbook in te dienen voor de organisatie van de Floriade 2022 in Groningen neemt de raad in juli 2012 een besluit. De selectiecommissie van de NTR komt op 28 augustus a.s. naar Groningen voor een laatste presentatie en besluit in september welke organisatie de Floriade krijgt toegewezen.

Vervolgens wordt kort daarop een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen de NTR en de winnaar en begint de uitwerking van het bidboek tot een echte werelddtentoonstelling in 2022.